

FERIHEGYI GYALOGOSHÍD TERVEZÉSE

PEDESTRIAN BRIDGE AT FERIHEGYI AIRPORT

Ez évtől már vasúton is megközelíthető a Ferihegy I. repülőtér terminálja, a Nyugati pályaudvarról indulva, az új létesítésű Ferihegy I. vasúti megállóig utazva. A repülőtér és a vasúti megállóhely között új gyalogos felüljáró biztosítja a kapcsolatot.

A SPECIÁLTERV Kft. által tervezett, a COLAS Dunántúl Zrt. generál-kivitelezésében megvalósult szerkezet a MÁV Hídépítő Kft. által gyártott egyik utolsó jelentős építmény.

Cikkünkben a 2007. július 16-án átadott felüljáró újszerű szerkezeti megoldásait, tervezésének, építésének részleteit mutatjuk be.

ELŐZMÉNYEK

A „Budapest–Ferencváros „C” elágazás – Vecsés (kiz) vonalszakasz vasúti pálya és felső vezeték átépítése” vasútépítési projekt részeként a MÁV új vasúti megállóhelyet létesített a XVIII. kerületi Szemeretelepnél. E vasúti megálló lehetőséget biztosít a Ferihegy I. repülőtér termináljának menetrend szerinti vasúttal történő elérésére.

A vasúti vágányok két oldalán épült új peronok gyalogosforgalmának a vasútvonal feletti átvezetését a meglévő

gyalogosátjáró megszüntetésével új gyalogos-felüljáró biztosítja. A gyalogoshíd a vasútvonal keresztezésén túl a Gyömrői út felett átvezetve teremtett kapcsolatot repülőtérrel.

The bridge designed by the SPECIÁLTERV Kft., built by the COLAS Dunántúl Zrt. is one of the last fabrications of the MÁV Hídépítő Kft.

This report will give a summary of the new structural solutions, design and fabrication details of the new bridge opened on 16th of July.

Az akadálymentes közlekedés megvalósítása és a repülőtéri utaskomfort érdekében mindhárom feljárólépcsőnél liftek is épültek.

A vasútvonal fejlesztési munkáit készítő COLAS Dunántúl Zrt. kereste meg tervezőirodánkat, a SpeciálTerv Kft.-t, hogy a korábban tervezett rácsos szerkezetű gyalogoshíd

1. kép: A helyszín madártávlatból

helyett alternatív megoldással oldjuk meg a gyalogosforgalom átvezetését.

Alternatívaként két „I” keresztmetszetű, nyitott főtartóból készített, aszimmetrikus, folyatónaglas töbttámaszú, ortotrop pályalemez, ferde kábelekkel merevített szerkezetet javasoltunk, mely építési előnyei mellett „modern”, esztétikus szerkezeti kialakítással elnyerte a MÁV Vezérgazgatóság építészeinek és a repülőtér szakembereinek tetszését is.

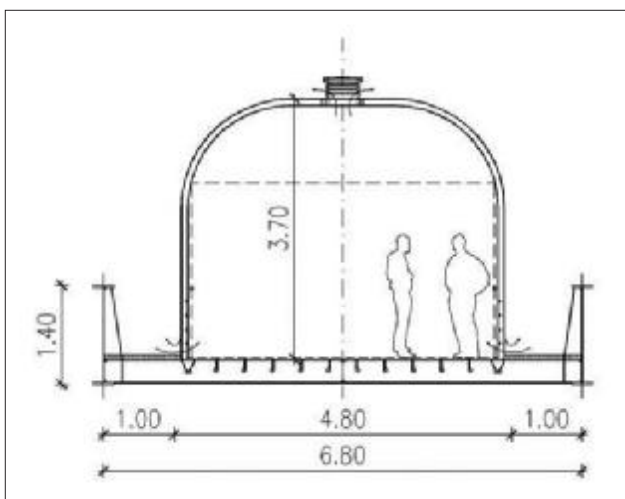
2. kép: Látványtervek

TERVEZÉS

Az alternatíva bemutatása, a költségbecsléssel kiegészített vázlattervek és engedélyezési tervek elkészítése között mindössze pár hét telt el. A Nemzeti Közlekedési Hatóság által lebonyolított, új engedélyezési eljárás közben készültek a kiviteli tervek, a vasútvonal építési és vágányzári ütemei nagyon szűk időt hagytak a tervezésre.

Megbízónk az alternatív megoldástól egyszerűen gyártható, szállítható és szerelhető szerkezetet várt.

A „hagományos”, hegesztett, gerinclemezes, „I” keresztmetszetű, két főtartós szerkezet erre alkalmasnak mutatkozott.

3. kép: Keresztmetszet

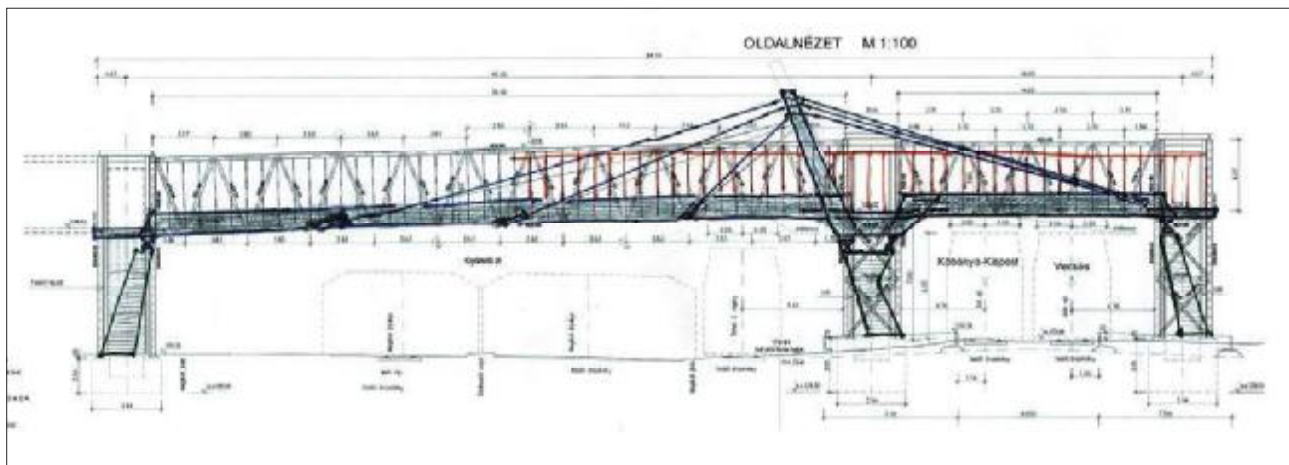
A 65,20 m hosszú felszerkezet támaszelrendezése, a vasúti vágányok, valamint a Gyömrői út eltérő keresztmetszeti szélességéhez igazodóan erősen aszimmetrikus; a támaszvonalon lévő feljárók tengelytávolsága 18,00, illetve 43,00 m.

A közelítő számítások kimutatták, hogy a 43,00 m-es támaszközre tekintettel a választott szerkezeti megoldás dinamikai paramétereinek javítására, az alakváltozások csökkentésére további merevítés szükséges. A közelítő számítások után elkészített, alternatív javaslat alapját képező első kézi vázlat kábelekkel merevített töbttámaszú folyatónaglas szerkezetet mutatott be.

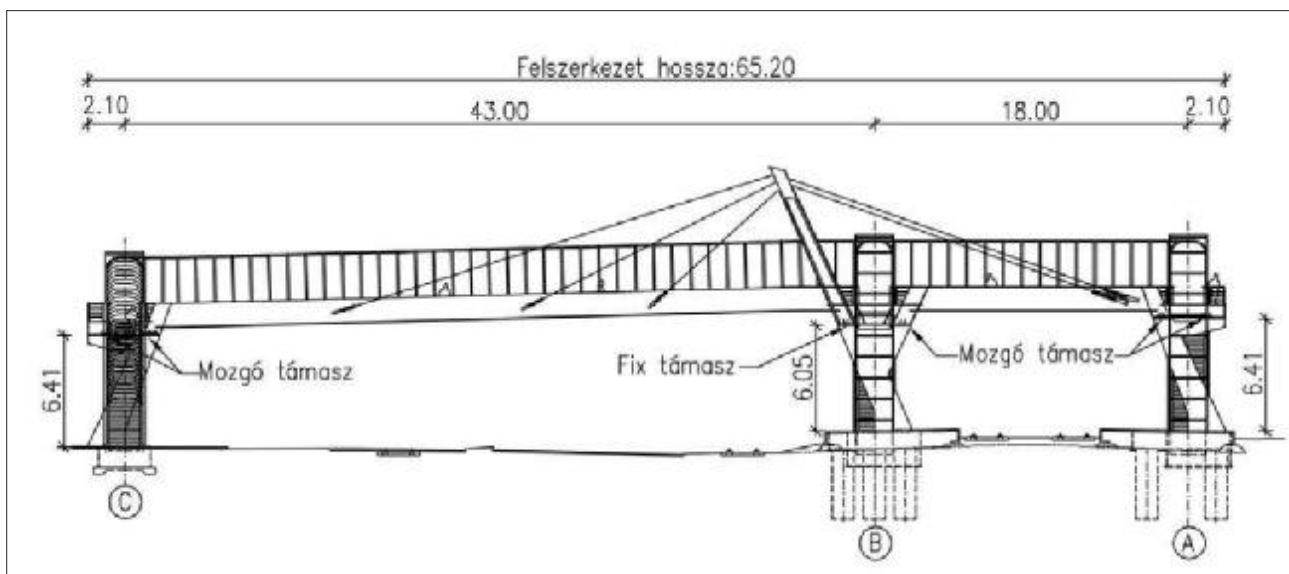
A repülőtér közelsége miatt nem alkalmaztunk magas pilonos, ferde kábeles szerkezetet. A pilon az optimálisnál alacsonyabb – pályaszint feletti függőleges magassága 7,80 m –, a merevítőtartó merevebb, mint egy klasszikus ferde kábeles szerkezet, így azonban lehetővé vált a szerkezet gyors és egyszerű helyszíni szerelése, hiszen a jelentős forgalmat lebonyolító Gyömrői út felett a merevítőtartó közbeneső segédállványok nélkül képes volt viselni a technológiai terheket a kábelek megfeszítéséig. Az út forgalmának korlátozására mindössze az acélszerkezetek kiszállításánál és beemelése idején volt szükség. A feszítés és alakszabályozás már az üzemelő közút és vasút felett történhetett.

Az alsópályás híd egyszerűségét jelentősen befolyásolta, hogy a támaszoknál a süllyesztett gyalogospálya lépcsőkkel és liftekkel történő kapcsolatát is meg kellett oldani. Statikai szempontok miatt a szerkezet töbttámaszúságát nem akartuk feloldani, így alakult ki a tört vonalú, keret-

4. kép: Az első kézi vázlat

5. kép: Oldalnézet, saruk

szerűen kialakított, a feljárók támaszok feletti csatlakozásainál felsőpályás főtartóalak.

Az „alacsony” pilont az acél felszerkezet részeként terveztük, a közbenső „keretsarok” folytatásaként, szintén „I” keresztmetszettel.

A merevítőtartók a burkolt járófelület és az ezen kívül elhelyezett tisztítóüzemi járdák mellett helyezkednek el. Az üzemi járdák járófelülete járórács, így az ortotrop lemez pályaszerkezet a merevítőtartókhoz csak a 3,60 m-enként lévő keresztartóknál köt be.

A vasbeton alépítményeket egyedi formákkal terveztük, pengépilléreként, melyek felső „kalapácsfejei” két-két megfogási ponttal statikailag „befogják” a felszerkezetet, ezzel is növelve annak merevségét.

A 65,20 m hosszú felszerkezet támaszkiosztása 18,00+43,00 m. Az 1,40 m magasságú merevítőtartók tengelytávolsága 7,10 m, övszélességük 300 mm; illetve a pilon környezetében 550 mm. Szerkezeti magasság a nyílásokban 350 mm; szélső támaszoknál 740 mm; közbenső támasznál 1150 mm.

A pályalemez 400 mm-enként hosszbordával merevített ortotrop lemez, 3,60 m keresztartó-távolsággal. A kereszt-

tartók gerincét a hosszborða-átvezetéseknel megszakítottuk. A pályalemez az üzemi járda járórácsainál megszakad, a szélső hosszmerítések itt háromszög bordából állnak, és merev kapcsolatot biztosítanak a felettük hegesztéssel rögzített polikarbonát tartóváz elemeinek.

6. kép: Ortotrop pályalemez közbenső támaszkeresztartó részlete

A felszerkezethez merőlegesen csatlakozó lépcsők hossza 21,50 m. A lépcsők szerkezeti rendszere az áthidaló szerkezettel rokon; kéttámaszú, két főtartós, hegesztett gerinclemezes tartók, melyekhez a hajlított lépcsőelemek hegesztéssel csatlakoznak. A lépcsők járófelülete nem párhuzamos a főtartók övlemezeivel, így elértük, hogy a közel 7,20 m magasságkülönbség miatt tervezett két lépcsőpihenő vonalában sem kellett a főtartó vonalvezetését megtörni.

A felszerkezet és a lépcsőszerkezetek tisztán hegesztett szerkezetek, mindössze egymáshoz történő csatlakozásuk csavarozott. A felszerkezet fix támasza a piloncsatlakozás alatt található, a lépcsők fix megfogása az induló szintnél, a vasbeton alépítménynél van. A dilatációs mozgások biztosítására a mozgó támaszoknál oválfuratos csavarkapcsolatot terveztünk, klasszikus saruszerkezet nem került beépítésre. A pillérekbe betonozott acél talplemez és a felszerkezet alsó öve közé teflonlemez helyezettünk el a súrlódások minimalizálására.

A felszerkezet S355 J0 és JR, a lépcsőszerkezetek S255 JR minőségű acélból készültek. Gyári és helyszíni kapcsolataik egyaránt hegesztettek. A felhasznált teljes acélmennyiség

mintegy 190 t, melynek több mint egynegyedét alkotják a kezelőjárdák, rátett szerelvények és merevítéseik, illetve a polikarbonát tartóváz.

A hasznos járófelület teljes egészében fedett. A lefedést hajlított, zárt szelvényekből álló, acél tartóváza felhelyezett, polikarbonát burkolat alkotja.

A tartóváz kapcsolatai csavarozottak – ezt a kivitelezési idő lerövidítése és egyéb technológiai kötöttségek indokolták. A tartóváz csatlakozása a pályalemezhez, illetve a lépcsők főtartóihoz hegesztett csomólemezen keresztül történik.

A polikarbonát lefedésen belüli szellőzést gravitációs úton oldottuk meg. A lefedés alsó 25 cm-es szakaszán körbemenően áramlik be a levegő, a perforált acéllemezen keresztül, a kiáramlás a tartóváz tengelyében felül elhelyezett, 2,00*0,40 m-es lamellás, gravitációs szellőzőn történik.

A polikarbonát fedés külső felületének tisztíthatóságára a felszerkezet két oldalán járórácsokkal burkolt, üzemi járdák szolgálnak. A járdákra történő kijutás a lefedésbe beépített ajtókon keresztül történik.

7. kép: Egyenes tengelyű feljáró lépcső (rejtett pihenővel)

9. kép: A fedett hídszerkezet belső tere éjjel

8. kép: A hídszerkezet

A statikai számítások az alábbi peremfeltételeket figyelembe véve határozták meg az alkalmazott szelvények és feszítőelemek pontos méreteit:

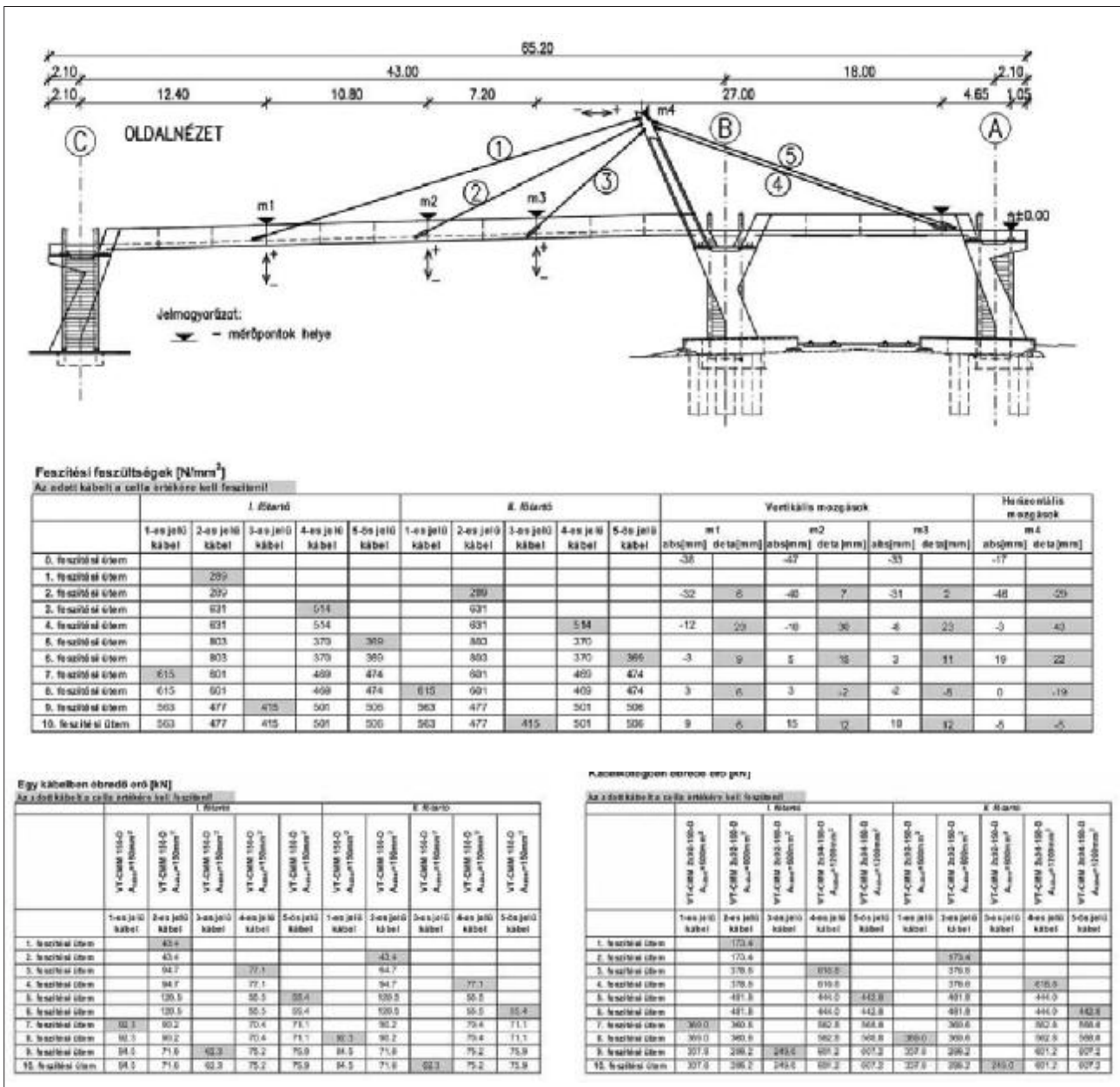
- A szerkezet építési állapotában feszítőkábelek alkalmazása nélkül is „önhordó legyen” az építési terhekre.
- A feszítés az áthidalt üzemelő vasút és közút zavarása nélkül elkészíthető legyen. Építési és végállapotban a szerkezet megfeleljen a szilárdsági követelményeknek, a feszítés optimális legyen az alkalmazott feszítőelemek és az acélszerkezet kihasználása szempontjából.
- A híd végállapotban elégítse ki a szabvány által előírt teherbírási, alakváltozási és dinamikai követelményeket.

A feszítés optimalizálására készített számításaink figyelembe vették az összes feszítési ütemet, a szerkezet alakváltozását, a már beépített kábelek további feszítési lépésekkor történő feszültségváltozásait. Az egy kábel több-

szörös feszítését elkerülendő feszítési ütemenként megadtuk a szerkezet várható alakváltozásait, melyet kontrollálva a szerkezet statikai viselkedése ellenőrizhető volt.

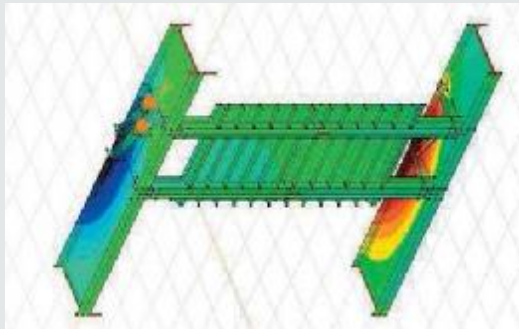
A közút feletti nyílásban alkalmazott 3 darab kábelpár VORSPAN-TECHNIK VT-CMM 2 x 02-150-D 600 mm² keresztmetszetű kábellel (összesen 2 x 3 x 600 mm²), míg a vasút feletti kis nyílásban 2 darab VORSPAN-TECHNIK VT-CMM 2 x 04-150-D 600 mm² keresztmetszetű kábelpár feszíti a szerkezetet (összesen 2 x 2 x 1200 mm²).

A pilonfejen lévő kábelvégek passzív lekötésűek, a feszítés az acél főtartó oldalán elhelyezkedő lehorgonyzási pontoknál történik. A lehorgonyzást a gerinclemez oldalához rögzített acélsövegekkel oldottuk meg. A nyitott „I” keresztmetszetű főtartók külpontos terhelése miatt ezen csomópontok részletes vizsgálata és merevítése volt szükséges.

10. kép: feszítési ütemek, kábelerek változása és deformációk feszítési ütemenként

11. kép: Végesselemes részletek a merevítőtartó-kábelhorgonyzás vizsgálatára

12. kép: A merevítőtartó-kábelhorgonyzás kialakítása, a főtartó külső és belső oldalán

A kábelek felső, fix csomópontjának kialakítását, a későbbi esetleges kábelcserét elősegítve, csavarozottan oldható kivitelben készítettük. A passzív kábelhorgonyzás egy előre elkészített, zárt acéldobozba került, mely a felső szakaszon nyitott szekrény keresztmetszetűvé alakított pilonokba került elhelyezésre.

A szabadon álló (felső keresztirányú összeköttetés nélküli) pilonok alsó keresztmetszete a főtartóhoz egyszerű csatlakozást biztosító, „I” keresztmetszettel indult, azonban az oldalirányú merevség növelése érdekében – különös tekintettel a kábelek oldalra ferde irányára – további merevítő szelvényeket terveztünk. Ezen szelvények még lehetővé tették a pilon nyitott kialakítását, egyben lehetőséget teremtettek az egyedi színezésre is.

A pilon hídtengelyre merőleges oldala párhuzamos kialakítású, hídtengely irányú oldala felfelé szűkül 900–700 mm-re.

A szerkezet színezésének alapkonceptiója szerint a betonlépítványok folytatásaként a betonrészek feletti acélszerkezetek a betonbevonattal egyező színű festést kaptak volna. Ekkor az alépítmények és a fölötte lévő acélszerkezet, mint „kelyhek” tartották volna az őket összekötő élénk színű acélszerkezetet. Egyedül a pilon nyitott szakaszán a gerinclemez kapott még élénk színű „betétet”.

A fő hídszerkezethez támasztott lépcsőfeljárók szintén egységes élénk színűek lettek volna. A 2. képen bemutatott látványtervek még az eredetileg javasolt színezést mutatják.

Ezen tervezői színkonceptiót a MÁV kérésére kellett megváltoztatni. Az acélszerkezetek élénk színezését túlzottnak ítélték, mindössze az „I” tartók oldalán engedélyeztek egy élénk felfestésű csíkot.

A megállóhelyen épített „esőbeálló” építmény mind színvilágában, mind struktúrájában illeszkedik a hídszerkezet formavilágához.

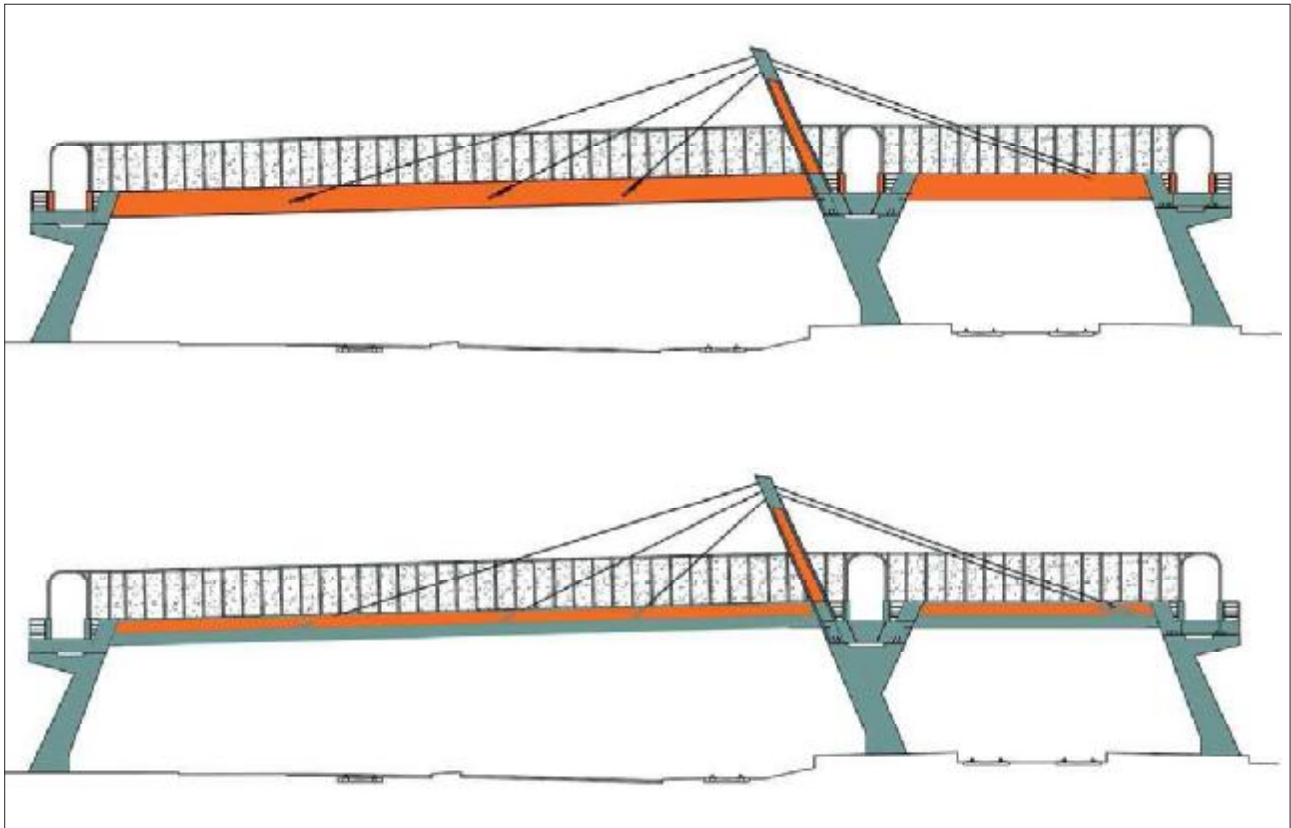

13. kép: A pilonfejek kialakítása

14. kép: A pilon kialakítása

15. kép: A híd tervezett és megvalósult színezése

KIVITELEZÉS

A híd alépítményeinek építése és az acélszerkezet gyártása egymással párhuzamosan haladt.

A repülőtér területén készített alaptestek építését a helyszínen található, jelentős számú és kiemelt fontosságú közmű nehezítette. Végül a járószintre felhozott alptest, mint cölöpösszefogó és az alatta aszimmetrikusan elhelyezett, kibetonozott kútgyűrűkből létrehozott, mélyített síkalapokként működő „cölöpök”-kel sikerült a közműveket elkerülni.

A kútalapok alkalmazása lehetővé tette, hogy a térszinttől közel 4,00 m mélyen lévő teherbíró talajra nagy mélységű munkagödör kiemelése nélkül helyezünk síkalapot. Ennek nagy jelentősége volt az építés alatt is üzemelő forgalmi vágányoknál.

Az alptestek összefogó gerendáival közös szerkezetként alakítottuk ki a liftaknák vasbeton szerkezeteit.

Az egyedi geometriájú pillérek zsaluzata és a felső lehorognyzó acélszerelvények elhelyezése az illeszkedő acélszerkezet miatt nagy pontosságot igényelt.

16. kép: Alptest és liftakna betonacél-szerelése

17. kép: Vasbeton alépítmények

A MÁV Hídépítő Kft. csarnokában történt gyártás néhány képen összefoglalva

18. kép: A felszerkezet gyártása

19. kép: Ortotrop pályatáblák gyártás alatt, megfigyelhető a zárt bordával merevített perem

21. kép: Lépcsőkar felső illesztése fordított helyzetben

20. kép: Keretsarok-kialakítás és leborgonyzócsavar-lyukak

22. kép: Pilonő fordított helyzetben

Az építési helyszín csak nagyon szűk szerelőteret hagyott. Az acélszerkezet egységeinek helyszínre szállítása után a vasútvonallal és a Gyömrői úttal párhuzamos szerelőtéren került sor a gyártási elemek beemelési egységekké történő összeállítására, a helyszíni hegesztési varratok elkészítésére.

A felszerkezet beemelése két egységben, külön időpontban történt, 500 t teherbírású autódaru segítségével, a vonatmenetes időszakokra, valamint a Gyömrői út forgalmi periódusaira tekintettel, éjszakai műszakokban.

Az első beemelés a vágányok felett történt, a 24,30 m hosszúságú emelési szakaszt a vágányok melletti pillérek, a külön merevítésekkel ellátott, ideiglenes támaszoknál máglyákra tették. A szerkezet pozicionálását, a teflonlemezek elhelyezését követően bebetonozták a pillérek felső 22 cm-es szakaszát is. A következő munkafolyamat a pilonok felhegesztése volt a főtartókra. A feszítéskor létrejövő oldalirányú alakváltozások miatt a pilonok tengelye a rögzítéskor a függőlegestől tervszerűen eltért, 15 mm-t a piloncsúcs befelé dőlt.

Az igen rövid kivitelezési idő miatt az első emelési egységen az alábbi még hátralévő munkafolyamatokat kezdték meg: lefedés tartóvázának elhelyezése, liftek szerelése, pályalemez szigetelése, járórácsok elhelyezése, vízvezetési szerelvényei.

A Gyömrői út feletti 40,90 m hosszú emelési egységet az út teljes lezárása mellett lehetett elhelyezni. A középső pillér mellett segédjármot építettek, mely ideiglenesen – a teljes keresztmetszetű helyszíni illesztés elkészültéig – támasztotta alá a szerkezetet.

A feszítőkábelek feszítése a felszerkezetre függesztett könnyű állványok segítségével történt a vasútvonal és a közút forgalmának zavarása nélkül.

A hídszerkezet és a vasúti megállóhely kivitelezését Homlok Tibor, a COLAS Dunántúl Zrt. főépítésvezetője irányította.

Az alépítmények építését a Mértan Kft., az acélszerkezet gyártási és szerelési munkáit a MÁV Hídépítő Kft., a feszítést a VORSPAN-TECHNIK Kft. végezte.

23. kép: A szerelőtér háttérben a már beemelt vasút feletti nyílással és felhegesztett pilonnal

24. kép: A szerelőtéren összeállított, emelésre előkészített, Gyömrői út felőli, 45 m-es beemelési egység

25. kép: A vasútvonal feletti egység emelése

26. kép: Emelés 500 t-ás daruval

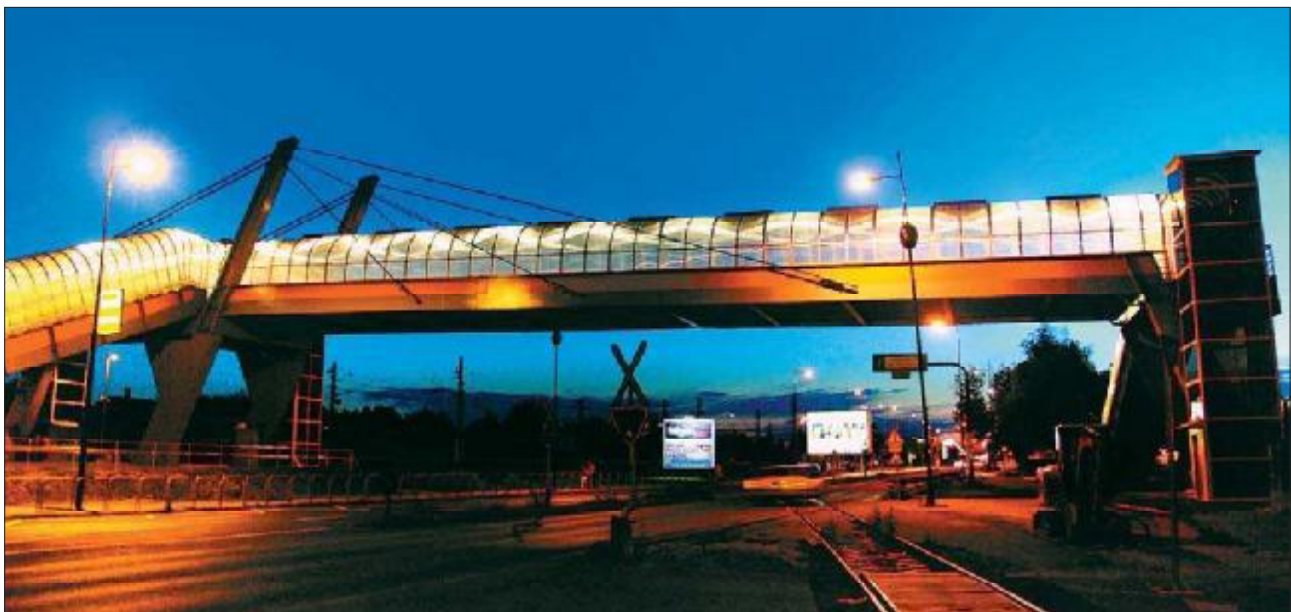

28. kép: A burkoló polikarbonátváz térbeli csomópontja

27. kép: Feszítés

29. kép: az elkészült híd reggel...

30. kép: ... és este